

Log in lov. Gozd se mora iztrebiti, posekana drva se morajo odpeljati; jelševo in mecesenovo (relihovo) semje se mora nabirati. Smreke, hoje, borovje, breze se morajo posejati ali zasaditi. Smola se naj začne nabirati. Zajci se ne smejo več streljati; jazbeci, lisice in ptice roparice pa se morajo marljivo pobijati.

O gospodarstveni kurjavi.

Občno je mnenje, da za kurjavo, posebno v pečeh, izdajo več debelo cepljena drva in se trdi, da glavneje dalje gorijo, in vzdržujejo dalj časa ogenj. Res, prav imate, ako bi se kurilo v peči le za kratek čas; ali nam ni mar, ali gori v peči eno ali dve uri, naš namen je le sobo ogreti, in kolikor hitreje in z manj drvami dosežemo ta cilj, toliko zadovoljnejši smo. Ako napolnimo peč z debelimi poleni, nam bo res dolgo, n. p. 2 uri gorelo (prav za prav tlelo), v tem času pa zbeži mnogo več toplote v dimnik, kakor če bi zgorela ravno ta drva na drobno cepljena le v eni ali celo v pol uri. Z debelimi drvami zmlatimo le peč; vloživši pa drobna drva, ker imajo v razmeri več površje, pride tedaj večji del drv z zrakom v dotik, hitreje gorijo, pa tudi bolj ugrejejo peč in zrak v sobi.

Zadnjič naj omenim o tem še nekaj iz lastne skušnje. Odbrali smo si enako suha in zdrava drva za dvojico kurjavo. Zakurili smo prvi dan z drobno cepljenimi polenci, gorelo je le okolo pol ure; pa temperatura (toplota) v sobi je poskočila od $+1^{\circ}$ na $+8^{\circ}$ R. Drugi dan smo pa z debelimi kosi zakurili, gorelo je res več kot jedno uro, ali živo srebro v gorkomeru se je komej do šeste stopnje povzdignolo. Pri enakih okolščinah smo ugreli ravno tisto sobo z drobnimi drvami za $+7^{\circ}$ R., z ravno toliko debelo cepljenimi pa le $+5^{\circ}$ V.

Drva za kurjavo morajo biti tudi prav suhe.

Podčavenski.

Gospodarske drobtinice.

I.

Pogovarjal sem se s mojim prijateljem gosp. Čeričem o mnogo gospodarskih stvari, med tem tudi to, kdaj naj žita žanjejo? Rekel je, da je mnogo o žetvi skusil, ter mi sledeče navedel:

1. Kadar sta dva tretja dela žita zeleno barvo izgubila je dobro, da se žita požanjejo, kajti, on pravi, da osem dni pred navadno žetvo žanje. Naj se žanjej stebila celo blizo tal.

2. Požeta in hitro na solncu posušena žita so dosti lepša od ovih, ktera se v senci suše, zato kmetje napačno ravnaajo, ako hitro omlačena žita v svoje žitnice shranjujejo in še le kesneje čez eden ali dva meseca na solncu suše.

Obljubil mi je moj domoljubni Čeriček, da me hoče še v marsikterih drugih gospodarskih stvarih podučiti, ako ga le vboham in jegove skušnje in priporočila čast. čitateljem „Slov. Gospodarja“ naznanjam, kar mu iz srca rad storim. Zato hočem v prihodnjič pod naslovom „Gospodarske drobtinice“ v „Slov. Gospod.“ marsikaj razlagati, da željo vrlega Čeriča in drugih gospodarskega napredka želečih kmetov spolnim. Prosim tedaj slavno „vredništvo“ „Slov. Gosp.“ da rado sprejema in razglašča drobtinice, ktere bom pri iskušnjih gospodarjih nabral.

Pri sv. Jakobu v slov. gor. na Boštjanovo 1868.

Franjo Čeh, Strmski.

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

Debelko in Iglič (sedita pri mizi in četejeta časnike.)

Iglič: Vrli „Primorec“ je denes prinesel neke lepe odmeve (orakeljeve jeke) ali kakor mi pravimo brumove odgovore. p. „kteri časnik nosi Slovencem že 24 let novice? No, Debelko, kaj mislite, kaj odgovarja odmev na to?

Debelko: Kaj jaz vem.

Iglič: Saj pa veste, da se pri odmevu, čuje, če več ne, zadnja beseda, tedaj tukaj „Novice“ in to je tudi odgovor. Čujte še tudi neka dalja prašanja: p. „Kteri narod ima poklic Turka naj prej popraskati, kjer ga srbi?“ „Srbi.“ — „Kaj dobijo tisti, ki na zid pritiskajo Slavene?“ „Slave ne.“ „Česa manjka tistim v glavi, ki mešajo prst v sol, mesto

da bi nam dajali čiste soli?“ „Soli.“ — Kteri tič (sokol gotovo ne) zabada v lastno meso svoj Kljun?“ „Klun“ in tako gre dalje.

Debelko: To je res dobro zloženo. Zdaj pa mi povejte, saj zmirom pravite, da vse razumete, kaj pomeni beseda omika, ali omikan, — ktero skorej vsaki dan v časnikih četejem?

Iglič: To pa je res čudno, če še Vi tega ne veste. Moj dragi omikan pomeni toliko, kakor lepo počesan, poglajen, vmit, poprek prav snažen in zatoraj tudi pravimo izobražen v onem istem pomenu, ker dobi vsaki, ki je lepo počesan in vmit, celo drugi obraz.

Debelko: Drugega tedaj ta beseda celo nič ne pomeni?

Iglič: Jaz mislim, ne!

Debelko: Tega pa Vam skorej ne verjamem.

Iglič: Kaj, tega mi ne verjamete? Dobro, tedaj pa Vam hočem dokazati, da imam prav. Ali ne pravimo omikati predivo, če je lepo počesemo in poprek izčistimo, kaj?

Debelko: To je sicer res, ali po moji slabi pameti še mora ta beseda tudi kaj drugega pomeniti, ker drugače bi vsaki bil omikan, ki je lepo počesan in vmit, to pa vendar ni.

Ljubomir (ki zdaj nastopi s Semenkom in mnogimi drugimi kmeti.) Kakor ste videli, tako in v tem času delam že mnoga leta tople grede (sparnice) in moram reči, da sem celo zadovoljen in vam tudi hočem to ob svojem času celo na tanko razložiti. opazi Igliča in Debelka zakaj pa vidva tudi nista došla na vrt?

Iglič: Ker nisva znala, da ste tamo, pa te čas sva vendar marljivo časnike prebirala.

Debelko: In se prepirala?

Ljubomir: O čem neki?

Debelko: O besedi omika. Iglič namreč trdi, da ta beseda drugega ne pomeni, kakor samo počesan, vmit, poprek snažen, kar mu jaz ne verjamem, in trdim nasproti, da še ta beseda tudi mora nekaj več pomeniti. Kaj rečete na to g. učitelj.

Semenko: Da g. Ljubomir, razložite nam to beseda, jaz moram reči, da je tudi prav ne zastopim.

Ljubomir: Dobro: Izobraženega ali omikanega imenujemo onega, kteri si je, kolikor je mogoče, potrebnih znanosti priskrbel, posebno onih, ktere v svojem stanu naj bolj potrebuje, in se tudi zna vljudno obnašati.

Iglič: Čujte, Debelko! da sem tudi jaz po tem prav imel, ker po mojem mnenju, se beseda omika tukaj rabi samo v prenesenem pomenu, in jaz bi rekel, da je omikan, tudi tisti, kteri si je svoje duševne moči lepo izgladil, kaj ne g. učitelj?

Ljubomir: Nekoliko tudi naj Vaša velja g. Iglič, Vsaki izmed Vas tedaj zdaj ve, kaj pomeni omikan, zdaj pa naj bo vaša skrb, da boste vsaki v svojem stanu zadosti omikani. O čem pa smo zadnjikrat govorili?

Blagotič: O krivi politiki, o kteri ste rekli, da se tudi pravi mahiavelizem, ktero besedo prosimo, da, nam razjasnite.

Ljubomir: Dobro: Beseda mahiavelizem je izpeljana od nekega laškega učenega politikarja, kteri je živel pred tristo leti v Florenciji in se imenoval Machiaveli. Ta mož je med drugimi učenimi deli tudi spisal neko knjigo „Il principe“ t. j. vladar, v kteri priporoča vladarjem glavna vodila, ktera zagovarjajo podjarmljenje ljudstva, po kterih se smejo tlačiti pravice in navade ljudstva in ktera vsako sredstvo odobrujejo, če bi ravno bilo najkrvoločnejše, če se le po njem vladarska moč povekša. Po mahiavelizmu sme biti vladar, zvijačast goljuf, prisegi nezvest, prilizaven potuhnjeneec, sme na smrt obsoditi in grozovito vladati kakor hoče, z besedo, sme rabiti vsako mogočo pomočko, če le ž njo svoj namen dosegne.

Semenko: To je res strahovito vodilo!

Ljubomir: Strašno je strašno in zatoraj je tudi ta spis ne samo na Laškem in Francoskem temoč tudi v Nemški mnogo nesreče prinesel, ker so se vladarji in jihovi svetovavci in ministri po njem ravnali. Kralj Miroslov veliki je po tem spisu bil tako razkačen, da je temu nasprotnega spisal, kterege je imenoval „Antimahiavelizem“, kar mu vendar ni odgnalo želje ali pohlepa do osvojitve in tako podvrči pravice moči.

Semenko: Ktera pa je tedaj prava politika?

Ljubomir: Prava politika je ona, ktera ne oskruni niti pravice niti resnice.

Iglič: Kako pa nam je mogoče pravo politiko razločiti od krive.

Ljubomir: Po politični omiki, o tej vendar prihodnjič.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del II.

(Dalje.)

8. Da je pa naše delovanje v razmeri k našemu trudu plodno in se nam dolžno in pravično plača, moramo na to paziti, da se s tako robo pečamo, ktera je vredna našega dela, ali, da si takšnih pripomočkov dobimo, kteri nam delo polehčajo in to nadomestijo, kar je roba slabeja. Jaz si tedaj potrebnih pomočkov poiščem, da mi bode mogoče na moji njivi tudi 20 vaganov žita dobiti, da zato škode ne trpim, ker ga po ravno takšni ceni kakor moj sosed prodajati moram; ako pa vidim, da vse nič ne pomaga, pustim to njivo za pašnik ali kaj druga, da svoje delo neplačano ne izgubim in ga rajši za kaj boljšega obrnem.

9. Veliko je tedaj na tem ležeče, kako pametno z svojim delom ravnamo: treba nam je vedeti če je roba vredna, da se z njo pečamo, in kakošno mora biti naše delo, da bode vredna misle vedno na to, da naše delo je naše premoženje bogatstvo in sreča, a ktero se po tem ravna kakor ga rabiti in obračati vemo in znamo.

10. Že od nekdanj in vedno je zato težnja, si delovanje kolikor mogoče plodno načiniti in to se je povsodi tudi v tej razmeri doseglo, kolikor se je ktero ljudstvo za to brinelo, kolikor je marljivo, izobraženo in naučeno. Vsakdo lahko premisli in vidi kakšen je razloček med nami in našimi predniki pred 200 leti, ali med napredkom našim na Slovenskem in onim v Srbiji, Bosniji, Hercegovini; kdor si je pa zato še n. p. Angleško, Francosko in Nemško ogledal in to z našimi razmerami primerjal, najde sopet mnogo razločka.

11. Iščemo li načine kako nam mogoče si delovanje bolj plodno storiti najdemo posebno dva veljavna pota, namreč: dobro rabo naravnih delavnikov in pripomočkov in umno porazdelivanje dela. Naravni delavniki in pripomočki so različni: voda goni mlinska kolesa in druge takšne naprave; veter tudi goni mline in ladje po morju, drva ali oglje načini ogenj in vročina, vročina kuha naše jedi, tali rude; vročina stvari razteguje kakor jih hlad krči, to nam načini vapor, sopuh ali para, ki nam goni razne mašine, strelni prah nam je potreben za lov, za razstreljanje pečin itd.

12. Naše naprave, orodje in mašine, s kterimi vred prvi naravni delavniki delujejo, ali so jim prav to kar životnemu telesu duša se tedaj skupno naravni delavniki imenovati morejo. Po takem nam naše naprave, orodje in mašine kažejo in davajo lastnosti naravnih delavnikov, in ker so, kakor rečeno, kakor duša in telo medsebojno, naša skrb mora biti ene za druge pripravljati in je v takšni družbi kod naše sodelavnike in pomočnike rabiti.

Dopisi.

Iz Marlovea. X. + Y. (Dalje.) Tiverton je malo tržišče na Angleškem, v katerem je bil Lord Palmerston več nego 30 let poslanec, kajti ni imel nikdar nobenega protikandidata. Lord Palmerstonovo delovanje in njegova politika ni bila znana samo vsakemu Angležu, temuč celemu svetu, pa vendar je starec za potrebno držal se vsako leto svojim volilecem predstaviti in jim natanko račun o vsem položiti, kteri govori so se potem vsem časnikom celega sveta telegrafirali, kar je morebiti tudi S. znano. — Naši poslanci so pa dobro vedeli, da je bil ves slovenski narod po glasovanju za adresno na nje razkačen — še „Novice“ so cvilile — pa vendar se ni niti eden o naši politiki nikjer obširno oglasil. Se ve, „meeting“ svojih volilecev sklicati in se pred njimi opravičiti, bilo bi bilo naj bolj ustavno pravilno, to da tega še postava taktik ni dopuščala, ali bil jim je njihov organ „Novice“ zmirom odprt, zakaj se tam niso oglasili, kakor zdaj S., ko smo ga mi s strašnim trdom enkrat iz brloga spodili? Držali so se si proti slovenskemu narodu kakor Dalai-Lama v Tibetu, ki vsakih 7 let enkrat svojim vernim

samo noge pokaže. Sam Luka se je znižal v toliko, da nam je enkrat v „Novicah“ kmalu potem nesrečnim adresinim glasovanju a la Dalai-Lama samo noge prav ošabno pomolil po priliki rekoč: Vam nič to mar! — zakaj sem tako glasoval, bom že ob svojem času tistim povedal, kterih se to tiče! Ali kdo so tisti? Ali kranjski dež. zbor, ali jegovi ribniški volileci, ali kdo drugi? Kaj? — Jaz pa „nepremišljeno“ trdim, da je tisti ves slov. narod, da ni g. Svetec poslanec samih Ribničanov, nego vsega slov. naroda, in poznam nekega jako poštenega Ribničana blizu Kostanjevice naseljenega, ki je mnogo, mnogo k Svetčevi volitvi pripomogel in ki je še vse drugač razkačen in radoveden, nego jaz, zakaj so naši poslanci tako glasovali? — Ako se hoče Luka bolj natanko o parlamentarnem življenju poučiti, svetoval bi mu marljivo prebiranje teh-le časopisov iz parlam. držav, — pa oprost, Bog obvaruj, kmalu bi se bil spozabil, pardon! kajti znal bi g. L. Svetec „kacih par fraz v kakem časniku vjeti“ in postal bi vsled tega še slabši „politikar“, nego je zdaj! Pojdimo toraj na temeljito učena dela tucih pisateljev, ki so se „s politiko kaj časa pečali, kaj skusili, si mislili“ morebiti več o tem, nego g. Svetec z „učnim“ dr. Cenetom vred. Priporočal bi prekrasno delo o angleškem ustavu od John Stuart Mill-a (dobi se tudi v nemški prestavi, ako se ne motim od (Arnold Rugge-ta), spise profesorja Gneista ob enem prvaka prusk. parlamenta, in nazadnje bi še politiški aforizmi Roberta pl. Mohl-a zadostili (ki se nahajajo tudi v prav dobri hrvaški prestavi). — V obče pa moram reči, da je g. Svetec zdaj pravo parlam. pot nastopil, da svoje delovanje obširno v „Novicah“ opravičuje in opira, samo da bi se bilo spodobilo, da bi bil to že kakih 5 mesecev poprej storil, — bi se mu bilo veliko manj žolea razlilo zaradi nas „površnih in hudobnih“ dopisnikov, kajti kjegod velja med poslanci in narodom pravilo: Clara pacta, boni amici. — Odgovor na Svetčevo „novično“ opravičanje svoje politike nespada v ta sestavek. — Povem g. Svetcu dalje, da nisem jurist, to da mi je že čez 30 let natanko znano vse jugoslov. gibanje in posebno vse osebe v tem vpletene, kar bo tudi Cene, akoravno prav židane volje pritrdil. — Povem Luki, da mi nikdar na um ni padlo poštenega moža kterega si bodi naroda, naj manj pa slov. poslanca obirati, ker nam je bolj nego kteremu si bodi plemenu edinosti treba, zlasti ker nismo „po vrsti“ honorirani mi slov. dopisniki, kakor nemški korespondenti. Povem tudi, da nisem tega niti iz „Zukunft“ pobral niti iz ljublj. kazine, ampak povedal mi je to mož, ki mi je že davnej poprej pravil, kdaj bo Cene Sektionsrath postal in ki je v obče vse veredostojnosti vreden. Povem ga Luki enkrat v poznejših časih, ako se srečava, kajti zdaj bi se, ako ga imenjem, preveč zavzel. Očitno pa tu izjavljam, da me jako veseli, da je vendar g. Svetec sam enkrat to „kreisgerichtsratsko“ novico energično preklical in da mu verjamem, da je še zmirom naš stari pošten Luka, dokler se o protivnem faktično ne osvedočim — akoravno smo „in politieis“ različnega mnenja. — Rekel bi, da je jako naiven, ako bi se s časnikarstvom bolj pečal, pa ker je na žurnalistiko tako „ποδορα ιδωρ“ mu odpuščam to čudno zahtevanje, da bi dopisniki dotičnim vradnijam in nazadnje Hye-tu in zdaj Herbstu pisali, ali res Svetčeva „kreisgerichtsratska“ prošnja na kaki zeleni mizi že „erledigana“ leži?! (Konec prihodnjič.)

Blizu Maribora. 26. januarja. V št. 2. t. l. „Slov. Gospodarja“ nam je nekdo iz Maribora povedal, kako hvale in posnemanja vredno so čč. gg. bogoslovci mariborski za slov. matico med seboj nabirati začeli, naimre da knjižnico svojo spravijo v vrsto nesmrtnih udov matičnih, in pristavljen je bil važen nasvet, naj bi se po vseh slov. duhovščinah, gimnazijah in čitavnicah enake nabire osnoval. Iz celjske in mariborske gimnazije sem že izvedel, da pobirajo za matico radovoljne darove. Od drugod pa je dozda še malo slišati, kar si jaz iz tega razlagam, da povsod „Slov. Gospodarja“ ne berejo. Zato je pa bil oni g. dopisnik na koncu svojega sestavka prošnja na sl. vredništvo ljubljanskih „Novic“ dodal, naj bi tudi one o spomenotej zadevi ktero do svojih bravcev spregovorile. Ali „Novice“ so poslej že trikrat izišle, pa našega dopisnika prošnje še zmiraj ne uslišale. Škoda!

Iz slov. Bistrice. 31. jan. — Moj poslednji dopis vzbudil je nekaj nevolje pri dotičnih gospodih, a toliko je le pomagal, da je te dni že prišlo dovoljenje občinam tinske fare, da se smejo v eno zložiti. V kratkem bodo volitve odbornikov. Želeti bi bilo, da bi tudi druge občine našega